

Aga, medelst ris, gifven åt barn, på bakkdelen. Vanligare: Risbastu.

BASUN, -ún, m. 3. 1) Musikinstrument, bestående i ett långt messingsrör, på åtskilliga sätt böjdt eller krökt, med munstycke, som liknar trumpetens, och hvars toner äro starkare, djupare än dennas, men icke så gälla. *Blåsa b.* — 2) (hos Hebreerna, enl. bibeln) Ett slags blåsinstrument med starkt ljud, mera liknande trumpet, än den nuvarande basunen. *Blåsa i b. Stöta i b.* Figurligen betyder *stöta i b.*: öfverdrifvet berömma, göra mycket väsen af en person eller sak, t. ex.: *stöta i b. för en ny debutant, för en ny pjes.* — 3) En stämma i orgelverk.

BASUNA, -sù-, v. n. 1. (bibl.) Blåsa, stöta i basun (bem. 2). *B. út*, se *Ubasuna*. — *Basunande*, n. 4.

BASUNALJUD, -sù-júd, n. 5. (bibl.) Ljud af en basun.

BASUNARÖST, f. 3. (bibl.) Röst, stark som basunens ljud.

BASUNBLÅSARE, -sùnb'lå'--, m. 3. **BASUNIST**, --'sst, m. 3. Regementsmusikant, som blåser basun.

BASUNENGEL, m. 2. pl. — *englar*. 1) (bibl.) Englar, som med basun kallar de döde till doms. — 2) (fig. fam.) Litet barn med trinda och röda kinder, likt englar, som på kyrktaflor föreställas blåsande i basun. — *Syn*. Kyrkengel. [-ängel.]

BASUNHÖGTID, m. 3. sing. (bibl.) En fest, som firades i gamla judiska församlingen.

BASUNREGISTER, basunrej'sstr, n. 5. Benämning på en orgelstämma.

BASVIOL, bäs'viol, m. 3. Det största slaget af violiner, som endast i stående ställning af artisten kan behandlas, och beledsagar i orkestern vanligtvis violoncellen en oktav djupare. Deraf finnas flera slag, af hvilka den största och gröfsta är Kontrabasen. *Spela b.* [-fiol.]

BATALJ, batalj, m. 3. 1) Fältslag. Brukas mest i militärspråket. *Gifva, erbjuda, anlaga, leverera, vinna, förlora en b.* — 2) (fig. fam.) Slagsmål. — *Sg. B-dag*. [Bataille.]

BATALJMÅLNING, -tällj'nål'-, f. 2. 1) Det slag af målningskonsten, som framställer bataljer och i allmänhet detaljer af krig. — 2) Se *Bataljstycke*.

BATALJON, --jón, m. 3. 1) Trupp af krigsfolk, utgörande vanligtvis hälften af ett regemente, stundom äfven tredjedelen eller fjerdedelen deraf, samt indelad i kompanier och plutoner. *Ett regemente på två, fyra b-er.* — 2) Det sätt, hvar på en sådan trupp är ordnad till fältslag. *Formera b. Flanken, fronten af en b.* — 3) (vid käglespel) *Slå b.*, slå alla nio kägelnorna. — *Ss. B-sadjutant, -schef, -släkare, -spredikant*, m. fl.

BATALJONSVIS, --jóns-, adv. Med indelning i bataljoner, i form af, fördelad i bataljoner. *Trupperna marschera upp b.*

BATALJSTYCKE, --tällj'stj'cke, n. 4. 1) Målning, föreställande ett fältslag. — 2) Musikalisk fantasi öfver ett fältslag.

BATATER, -tá-, m. 3. pl. Den till smak och utseende potatis liknande rotfrukten af växten *Convolvulus Batatas*, inhemsk i tropikländerna och numera odlad äfven i Europa.

BATAVISK, a. 2. Som tillhör Batavien eller Holland. *B-a tårar*, glasdroppar, hvilka i glödande tillstånd kastats i kallt vatten, och som äga den märkvärdiga egenskapen, att väl tåla, att man slår på dem och afslipar dem, men genast

sönderfalla till stoft, om man afbryter deras spets. Kallas äfv. *Glastårar*.

BATIST, -i'sst, m. 3. Finaste sort linneväfning.

BATONG, batå'ng, m. 3. (fr. *Baton*) Kommandostaf.

BATRACHIER, batráckier, f. pl. (nat. hist.) Fjerde ordningen af amfibiernas klass eller Grodorna.

BATTERA, v. n. 1. (af fr. ordet *Battre*) 1) (dansk.) Slå vadorna flera gånger tillsammans vid luftsprång. — 2) (fäktk.) Slå klingan ur sin motståndares hand.

BATTERI, --ri', n. 3. 1) Visst antal kanoner med tillhörande materiel och personal, under en befälhafvare, samt antingen 6-pundigt eller 12-pundigt, åkande eller ridande. — 2) Allt på en punkt uppfaret eller planteradt artilleri. *Storma ett b. Uppkasta, anlägga ett b.* — 3) Sjelfva platsen, der flera kanoner blifvit planterade, för att derifrån skjuta på fienden. — 4) Ett kompani artillerister med hästar och tillhörande materiel. — 5) (sjöt.) Antalet af alla de kanoner, som finnas på hvarje mellandäck i ett örlogsfartyg. — 6) (fys.) a) Ett antal sammanställda laddflaskor, hvarmedelst en förstärkt elektricitet åstadkomes. — b) För samma ändamål i en stapel upplagda metallplåtar. Se *Elektrisk Stapel* (under *Stapel*). — *Ss. B-kanon*, m. fl. [Batterie.]

BATTERIELD, --ri'éld, m. 2. Skjutning med kanoner ifrån ett batteri.

BATTING, m. 2. (prov.) 1) Liten gosse. — 2) Stor kopparslant.

BAUTASTEN, bö'tastén, m. 2. Så kallas de stenar af 1 till 6 alnars höjd, som våra förfäder reste till äminnelse efter aflidne.

BAXA, v. a. 1. (sjöt.) Medelst spakar eller koben förflytta en tung kropp ifrån stället.

BAXNA, v. n. o. **BAXNAS**, v. d. 1. (pop. o. fam.) 1) Häpna. *Jag b-ades, då man begärde en så stor summa.* — 2) Låta sig plötsligt afskräckas ifrån något förehafvande. *Hon ämnade just börja sjunga, men b-ades, då hon fick se den berömda sångerskan ... i detsamma inträda.* — Brukas mera som deponens än som neutrum. — *Syn*. Se *Räda*s.

BAXNANDE, n. 4. (mindre brukl.) Sinnesrörelsen, då man baxnas.

BAXNING, f. 2. (sjöt.) Handlingen, då man baxar.

BAZAR, se *Basar*.

BAY, se *Baj*.

BE, v. a. Sammandraget af *Bedja*.

BE. Oskiljaktigt partikel, införd i svenska språket ifrån tyskan. Tillägges i början af: a) enkla ord, för det mesta verber, någon gång äfven nomina, t. ex.: *Bebo, Begå, Begråta, Behåll, Bestånd, Beståndande*, o. s. v.; — b) ordstammar, t. ex.: *Bemantla, Bedyra, Behag, Befängd, Belåten*. I de sålunda nybildade orden ingår *Be*: 1) utan att ändra bemärkelsen, t. ex.: *Beväpna*; eller: 2) ökas deraf betydelsen, t. ex.: *Belasta*, svårt lasta, *Beprisa*, högeligen prisa, *Bepryda*, mycket pryda; eller: 3) ändras betydelsen, t. ex.: *Besöka, Bekänna, Betaga, Behof, Behändig*; eller 4) förvandlas neutrer till aktiver, t. ex.: *Bebo, Begå, Bestrida, Besofva*; eller 5) står *Be* i stället för en preposition, t. ex.: *Bejaka* i st. f. jaka till, *Begråta* i st. f. gråta öfver, *Beklaga* i st. f. klaga öfver, *Bevilla* i st. f. tviffa på, o. s. v.

BEARBETA, beárrbéta, v. a. 1. 1) Genom arbete göra någonting (råämne, naturalster eller